Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	21. desember 2023

Sak 149-2023

Tildeling av regionale, konkurranseutsatte forskningsmidler for 2024

Forslag til vedtak:

1. Styret slutter seg til innstilling vedtatt i Samarbeidsorganet for forskning, innovasjon og utdanning i Helse Sør-Øst om fordeling av det øremerkede tilskuddet fra Helse- og omsorgsdepartementet og vedtar tildeling av regionale, konkurranseutsatte forskningsmidler for 2024 i samsvar med innstillingen.

2. Styret slutter seg til innstilling og tildeling av regionale forskningsmidler til prosjekter innen prioriterte områder, jf. styresak 40-2023.

Hamar, 14. desember 2023

Ulrich Sprengt
direktør medisin og helsefag

Administrerende direktør Terje Rootwelt har fratrådt som inhabil i saken. Ulrich Spreng, direktør medisin og helsefag, er etter dialog med styreleder oppnevnt som stedfortredende administrerende direktør i saken og har hatt ansvaret for saksforberedelse og saksfremleggelse for styret

1. Hva saken gjelder

Regionale forskningsmidler i Helse Sør-Øst skal fremme helseforskning i regionen og bidra til videreutvikling og kvalitetsforbedring av tjenestene gjennom ny kunnskap og økt kompetanse. Forskningsmidlene benyttes for å realisere nasjonale og regionale styringsmål og for å understøtte hovedmålene i Regional utviklingsplan 2040.

De regionale konkurranseutsatte midlene til forskning omfatter midler fra det øremerkede tilskuddet til forskning fra Helse- og omsorgsdepartementet («HOD-midlene») og avsetningen til forskning fra det regionale helseforetakets eget budsjett.

For 2024 har styret i Helse Sør-Øst RHF ved behandling av sak 40-2023 vedtatt målretting av regionale forskningsmidler til prioriterte områder. I sak 131-2023 vedtok styret budsjettrammen for de regionale forskningsmidlene for 2024, og avsatte i alt 150 millioner kroner til utlysning; 134 millioner kroner som søknadspott for den regionale, tematisk åpne utlysningen, inntil 6 millioner kroner til styrking av forskning ved ikke-universitets-sykehusene i regionen og inntil 10 millioner kroner til forskningsprosjekter innen prioriterte områder.

Saken redegjør for forslag til tildeling av regionale, konkurranseutsatte forskningsmidler for 2024 med oversikt over fordelingseffekter. Begge kilder til finansiering fordeles samlet i denne saken.

2. Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

Søknadsprosess etter utlysning

Utlysning av forskningsmidlene ble annonsert i juni 2023 i henhold til anbefaling fra det regionale forskningsutvalget og fra Samarbeidsorganet for forskning, innovasjon og utdanning i Helse Sør-Øst.

For 2024 har styret i Helse Sør-Øst RHF ved behandling av sak 40-2023 vedtatt målretting av forskningsmidler for prioritering av prosjekter innen følgende områder:

- Behandling av psykiske lidelser og rusmiddelproblemer hos barn og unge
- Helsekompetanse
- Pasientsikkerhet
- Effektivisering/personellbesparende teknologi

Helse Sør-Øst RHF mottok i alt 499 søknader om regionale forskningsmidler inkl. en søknad om forskningsnettverk ved søknadsfristens utløp 4. september 2023. 16 søknader ble avvist av formelle årsaker etter administrativ gjennomgang, mens 9 søknader ble trukket av søkerinstitusjonene. Dette betyr at i alt 474 søknader ble behandlet med vurdering for innstilling. I tallmaterialet nedenfor omtales imidlertid prosjektsøknader og søknad om forskningsnettverk separat, og samtlige tabeller refererer derfor kun til behandlede prosjektsøknader (473).

Helse Sør-Øst RHF har satt en øvre årlig grense for tildelingsbeløp per prosjektleder. Denne grensen er på 4,5 millioner kroner for 2024 og inkluderer både pågående og nye forskningsprosjekter. Videre gjelder denne grensen for alle kategoriene samlet i utlysningen med unntak av tildelinger til regionale forskningsnettverk.

De regionale helseforetakenes felles vurderingskriterier er lagt til grunn for vurderingen av søknader om prosjektmidler. Her inngår kriterier for vitenskapelig kvalitet og forventet nytteverdi for pasientbehandlingen, og disse tillegges lik vekt. Den faglige vurderingen er utført innenfor rammen av føringer for søknadskategoriene slik de er gjengitt på Helse Sør-Øst RHFs nettsider; https://www.helse-sorost.no/helsefaglig/forskning under lenken forskningsmidler.

Vurderingen av prosjektsøknader er utført i seks vurderingskomiteer med høyt kvalifiserte, habile medlemmer som er rekruttert fra internasjonale og nasjonale forskningsmiljøer (vedlegg 1). Det er 17 kvinner blant de 37 komitémedlemmene, og 95 prosent av medlemmene har tilknytning til utenlandske institusjoner. Den strategiske vurderingskomiteen for søknader innen prioriterte områder har bestått av medlemmer fra RHF-et, KTV og brukerrepresentant («strategisk komité») (vedlegg 1).

Hver søknad er først vurdert av to uavhengige komitémedlemmer som hver gir søknaden poeng for hvert av vurderingskriteriene. Vurderingene samles, og søknadene oppnår på denne bakgrunnen en gjennomsnittlig skår. Søknadene med høyest skår (50 %) bringes deretter videre til et komitémøte for diskusjon og rangering av komiteens søknader i plenum. Rangerte søknader fra komiteene samles til slutt i en felles liste basert på endelig skår, og denne listen utgjør innstillingen for den åpne tematiske utlysningen.

Søknader som omhandler de prioriterte områdene utenfor innstillingslisten for den åpne tematiske utlysningen, og som har oppnådd høyere skår enn gjennomsnitt i den aktuelle komiteen, vurderes av strategisk komité. Innstilling for inntil ti millioner kroner i denne komiteen er basert på en samlet vurdering av hvor godt søknadene besvarer prioriteringene. I tillegg benyttes den rangerte listen for innstilling av inntil seks millioner kroner til prosjekter ved ikke-universitetssykehusene. Denne innstillingen tar hensyn til både geografisk spredning og endelig søknadsskår. Søknader om forskningsnettverk vurderes på tilsvarende måte med vekt på en strategisk vurdering av samsvar med utlysning og prioritering.

Helse Sør-Øst RHFs konsernrevisjon har deltatt i kvalitetssikring av søknadsprosessen på systemnivå, og det er gjennomført møte med Enhet for forskning og diagnostikk 15. november 2023 (vedlegg 2). Regionalt forskningsutvalg i Helse Sør-Øst er presentert for føringer for og gjennomføring av tildelingsprosessen for søknader og ga i møte 6. desember 2023 sin tilslutning til denne.

Samarbeidsorganet for forskning, innovasjon og utdanning i Helse Sør-Øst behandlet i møte 29. november 2023 innstillingen for tildeling av forskningsmidler for 2024 og sluttet seg til denne (vedlegg 4). I dette møtet erklærte administrerende direktør for Helse Sør-Øst RHF seg inhabil for tilslutningen og deltok følgelig ikke under behandling av saken. Vurderingen av habilitet i Samarbeidsorganet ble håndtert i tråd med tidligere erfaringer og etter råd fra juridisk direktør i RHF-et. Innstillingen ble gjort med støtte fra et flertall blant medlemmene oppnevnt fra begge sektorer i tråd med instruks for Samarbeidsorganet.

Innstilling av søknader om regionale forskningsmidler for 2024

I alt er 88 søknader innstilt til støtte etter åpen tematisk utlysning av konkurranseutsatte regionale forskningsmidler for 2024 (vedlegg 3a).

Årets utlysning har også inkludert en avsetning på inntil ti millioner kroner til fire prioriterte områder. Søknader om prioriterte midler er vurdert av fagkomiteene for vitenskapelig kvalitet og forventet nytteverdi og av strategisk komite med prosess som beskrevet ovenfor. I saken foreslås nær syv millioner kroner tildelt prosjekter innen tre av fire prioriterte områder (vedlegg 3b). For området effektivisering/personellbesparende teknologi, utlyst for etablering av et regionalt forskningsnettverk, ble det ikke ble funnet egnede søknader for tildeling. De øvrige områdene fikk følgende fordeling: behandling av psykiske lidelser og rusmiddelproblemer hos barn og unge (2 prosjekter), helsekompetanse (1 prosjekt) og pasientsikkerhet (1 prosjekt). I tillegg ble 10 prosjekter, klassifisert av prosjektleder/søker til å være innen prioriterte områder, innstilt til støtte i den åpne delen av utlysningen: behandling av psykiske lidelser og rusmiddelproblemer hos barn og unge (3 prosjekter), helsekompetanse (2 prosjekter) og pasientsikkerhet (5 prosjekter).

Søknader om strategiske forskningsmidler til ikke-universitetssykehusene ble i denne utlysningen behandlet under samme utlysning og er foreslått tildelt til seks søkere fra ulike helseforetak/sykehus i regionen. I alt er det foreslått en tildeling på nær fem millioner kroner til ikke-universitetssykehusene som et strategisk tiltak.

Det innstilles følgelig totalt 98 prosjekter for tildeling av regionale forskningsmidler med oppstart i 2024. Innstillingslisten omfatter kun flerårige prosjekter, og bindingssummer for denne listen ligger derfor totalt på i overkant av 510 millioner kroner. I saken presenteres fordelingseffekter knyttet til den utlyste potten for 2024 på i alt 150 millioner kroner med utgangspunkt i styresak 131-2023. Det gjøres oppmerksom på at ventelisten, med 20 rangerte søknader (vedlegg 3c), vil benyttes i henhold til rangeringen dersom prosjektleder ikke ønsker å motta forskningsmidler etter innstilling eller dersom det i løpet av 2024 blir tilbakeført tildelte midler.

Tabell 1 viser oversikt over antall søknader og andel innstilte prosjekter. Det framgår av tabellen at en femtedel av søknadene ble innstilt til støtte. Suksessraten er noe høyere for søknader fra universitetssykehusene.

Tabell 1. Oversikt over prosjektsøknader om regionale forskningsmidler for 2024– åpen tematisk utlysning, prioriterte områder og ikke-universitetssykehus.

Helseforetak/sykehus	Antall vurderte søknader (%)	Antall innstilte søknader i alt (%)	Andel innstilte søknader - %	Innstilt beløp i tusen kroner
Universitetssykehus	359 (75,9)	78 (79,6)	21,7	125 120
Øvrige sykehus (ikke-universitetssykehus)	114 (24,1)	20 (20,4)	17,5	24 358
Totalt	**473 (100)**	**98 (100)**	**20,7**	**149 478**

Fordelingsvirkninger av innstillingen

Fordelingen av innstilte prosjekter per helseforetak/sykehus er vist i tabell 2.

Tabell 2a. Antall søknader innstilt til støtte per helseforetak/sykehus - åpen tematisk utlysning.

Søkerinstitusjon	Antall innstilte søknader i åpen utlysning	Beløp - tusen kroner
Akershus universitetssykehus HF	13	18 645
Oslo universitetssykehus HF	62	100 889
Sykehuset i Vestfold	1	1 294
Sykehuset Østfold HF	1	1 294
Sørlandet sykehus HF	3	3 235
Vestre Viken HF	1	1 294
Diakonhjemmet Sykehus AS	4	5 556
Lovisenberg Diakonale Sykehus	3	5 520
Totalt	**88**	**137 727**

Tabell 2b. Antall søknader innstilt til støtte per helseforetak/sykehus - prioriterte områder.

Søkerinstitusjon	Antall innstilte søknader for prioriterte områder	Beløp - tusen kroner
Akershus universitetssykehus HF	3	5 586
Lovisenberg Diakonale Sykehus	1	1 294
Totalt	**4**	**6 880**

Tabell 2c. Antall søknader innstilt til støtte per helseforetak/sykehus – ikke-universitetssykehus.

Søkerinstitusjon	Antall innstilte søknader; ikke-universitetssykehus	Beløp - tusen kroner
Sunnaas sykehus HF	1	647
Sykehuset i Vestfold HF	1	647
Sykehuset i Telemark	1	647
Sykehuset Østfold HF	1	647
Vestre Viken HF	1	1 636
Martina Hansens Hospital	1	647
Totalt	**6**	**4 871**

Søknader fra i alt 11 ulike helseforetak/sykehus og private institusjoner er innstilt til støtte. Det er utlyst midler i tre ulike søknadskategorier, og tabell 3 viser antall søknader innstilt per søknadskategori for utlysningen under ett.

Forskningsmidlene fordeler seg mellom doktorgradsstipend (48), postdoktorstipend (20) og Åpen prosjektstøtte (30). Merk at søknadskategorien Åpen prosjektstøtte også kan inneholde elementene doktorgrads-, postdoktor- og/eller forskerstilling.

Tabell 3. Antall søknader innstilt til støtte per søknadskategori – åpen tematisk utlysning, prioriterte områder og midler til ikke-universitetssykehus.

Søknadskategori	Antall vurderte søknader	Antall innstilte søknader	Beløp - tusen kroner
Doktorgradsstipend	230	48	53 701
Postdoktorstipend	81	20	21 571
Åpen prosjektstøtte	162	30	74 206
Totalt	**473**	**98**	**149 478**

Ved innsending av søknad om regionale forskningsmidler, blir søknaden klassifisert av søkerne selv til én av fire faggrupper. Klassifiseringen er styrende for søknadenes fordeling til komité for vurdering. Fordeling etter faggruppe for antall vurderte og innstilte søknader er gjengitt i tabell 4.

Tabell 4. Antall prosjektsøknader innstilt til støtte etter faggruppe – åpen tematisk utlysning, prioriterte områder og midler til ikke-universitetssykehus.

Faggruppe	Antall vurderte søknader	Antall innstilte	Andel innstilte (%)	Beløp - tusen kroner
Klinisk somatisk forskning	164	37	22,6	51 475
Biomedisinsk forskning med translasjonsperspektiv	169	30	17,8	53 231
Klinisk forskning innen psykisk helse og rus/avhengighet	53	14	26,4	19 619
Helsetjenesteforskning, forskning innen folkehelse, helseøkonomi mm	87	17	19,5	25 153
Totalt	**473**	**98**	**20,7**	**149 478**

Søknader om regionale forskningsnettverk klassifiseres ikke til en enkelt faggruppe, fordi de gjerne er innrettet mot styrking av forskningsinnsatsen innen et fagfelt generelt og dermed kan inneholde elementer fra ulike faggrupper. I årets utlysning ble det utlyst forskningsmidler til et slikt nettverk for forskning på personellbesparende teknologi. Dette utlysningsformatet ble valgt for å styrke regionalt forskningssamarbeid innen det aktuelle fagområdet og legge til rette for økt tverrfaglig samarbeid mellom flere profesjoner. Det ble kun innlevert en søknad i denne kategorien, og søknaden er ikke funnet støtteverdig etter vurdering.

Det bemerkes at innstillingslisten for 2024 inkluderer flere prosjekter som omhandler bruk av kunstig intelligens/maskinlæring på ulike fagområder, bl.a. innenfor kreftområdet, til diagnostikk av nerveavklemming og til behandling av psykose. Listen inneholder også forskningsprosjekter med ulike problemstillinger knyttet til demens, i tillegg til prosjekter innen hjertesykdom med kjønnsspesifikk tilnærming.

Tabell 5. Suksessrate prosjekter med kvinnelig prosjektleder versus mannlig prosjektleder – åpen tematisk utlysning, prioriterte områder og midler til ikke-universitetssykehusene.

	2020	2021	2022	2023	2024
Søknader med kvinnelige prosjektleder (%)	44,0	43,1	41,6	49,2	47,8
Tildelte prosjekter med kvinnelige prosjektledere (%)	42,3	27,7	38,8	46,5	53,1
Suksessrate kvinner	18,6	10,0	14,9	18,9	23,0
Suksessrate menn	20,0	19,7	16,8	21,0	18,6

3. Anbefaling fra stedfortredende direktør /direktør medisin og helsefag

Årets søknadsprosess har vært åpen, godt dokumentert og faglig forsvarlig gjennomført. Transparens og habilitet oppfattes å være ivaretatt, jf. erklæring fra konsernrevisor (vedlegg 2). Det bemerkes at administrerende direktør har erklært inhabilitet i forhold til innstillingen med venteliste og derfor ikke har deltatt i saksbehandling om vedtak knyttet til årets utlysning. Direktør medisin og helsefag er i samråd med styreleder stedfortredende og ansvarlig for saksforberedelsen og legger frem saken for styret.

Årets tildeling vitner om stor tematisk bredde i forskningen og inkluderer prosjekter fra helsetjenesteforskning og psykisk helsevern til evaluering av behandlingsmetoder. Det er gledelig at flere prosjekter i økende grad inkluderer kjønnsspesifikke analyser som vil gi kunne gi ny kunnskap og innsikt for diagnostikk, behandling og forebygging. Årets innstillingsliste omfatter også prosjekter med en bred tverrfaglig tilnærming til problemstillinger knyttet til organisatoriske strukturer og prosesser i spesialisthelsetjenesten.

I alt fire prosjekter innen prioriterte områder har oppnådd innstilling med en samlet tildeling på nesten syv millioner kroner. Disse søknadene er håndtert av en egen strategisk vurderingskomite etter en innledende kvalitetssikring i den felles vurderingsprosessen. Det er spesielt gledelig at hele 10 prosjekter innen prioriterte områder fikk tildelinger i den åpne delen av utlysningen.

Det er også gjennomført strategiske tildeling til ikke-universitetssykehusene med basis i særskilt avsatte regionale forskningsmidler, jf. sak 94-2019. Den strategiske avsetningen har blant annet gitt rom for tildeling av nær seks millioner kroner til prosjekter ved ikke-universitetssykehusene for 2024. Ikke-universitetssykehusene fikk også tilslag på flere prosjekter i den åpne delen av utlysningen slik at samlet tildelingsprosent for ikke-universitetssykehus var nesten like høy som for universitetssykehus.

Det anbefales at styret slutter seg til innstillingen vedtatt i Samarbeidsorganet for forskning, innovasjon og utdanning i Helse Sør-Øst om fordeling av det øremerkede tilskuddet fra Helse- og omsorgsdepartementet og vedtar tildeling av regionale, konkurranseutsatte forskningsmidler for 2024 i samsvar med innstillingen. Videre anbefales det at styret slutter seg til innstilling og tildeling av regionale forskningsmidler til prosjekter innen prioriterte områder, jf. styresak 40-2023.

Trykte vedlegg:

1. Sammensetning av vurderingskomiteene
2. Bekreftelse fra konsernrevisor

3a Individuell innstillingsliste – åpen tematisk utlysning (utsatt offentlighet til etter styrebehandling)
3b Individuell innstillingsliste – prioriterte områder (utsatt offentlighet til etter styrebehandling)
3c Individuell innstillingsliste – ikke-universitetssykehus (utsatt offentlighet til etter styrebehandling)
3d Rangert venteliste (utsatt offentlighet til etter styrebehandling)

3. Innstillingsvedtak i Samarbeidsorganet fra møte 29. november 2023

Utrykte vedlegg:

- Utlysningstekst med omtale av søknadskategorier: https://helse-sorost.no/helsefaglig/forskning/forskningsmidler/utlysning-av-regionale-forskningsmidler